

Szerkesztőség

Via S. Andrea Troyer haz.

Amministrazione

Tipografia P. BATTARA

Előfizetési ár — Associazione:

Egy évre . . . Per 1 anno 6.— fr
Félévre . . . 6 mesi 3.—
Negyedévre . . . 3 1.50
2 hóra . . . 2 1.—
Külföldre 1 évre . . Per l'estero 8.—

FIUME

Kereskedelmi-, tengerészeti- és társadalmi lap.

Giornale commerciale, marittimo e sociale.

Hirdetési és nyiltterek:

Fölvétetek árszabály szerint a kiadó hivatalban, Battara P. könyvnyomdájában

Továbbá és kizárólag:

Goldberger A. V. hirdetési irodájában Budapest, Váci-utca, Oppeli k B-nél, Bécs, Stubenbastei N. 2.

Inserzioni ed articoli comunicati si assumono nell'ufficio di spedizione in Fiume Tipografia Battara.

1891 november 15

Megjelenik minden vasárnap

15 novembre 1891

Az államsegélyben részesülő hajójáratok forgalmi eredménye.

Az „Adria” magyar királyi tengerhajózási társaság f. évi szeptember havi hajó- és árutorgalma a következő volt: Érkezett részére Fiuméba 9 gőzös és pedig 3 Liverpoolból, 2 Londonból, 2 Glasgowlól, 2 Hullból és 1 Cardiffból.

Elindított pedig általa 10 gőzös és pedig 3 Liverpoolba, 1 Londonba, 1 Hullkba, 2 Rouenba, 1 Antwerpenba, 1 Glasgowa és 1 Bordeauxba.

A fenti gőzösök által következő árumennyiségek hoztak Fiuméba: Maltából 4.20 q., Londonból 750.40 q., Liverpoolból 2055.44 q., Glasgowlól 9226.50 q., Hullból 2408.90 q. összesen 11455.40 q.

Ellenben kivitetett Fiuméből: Bariba 53.70 q., Messinába 4170 q., Cataniába 823.70 q., Laltába 2267.80 q., Barcelonába 4033.50 q., Alicanteba 2780 q., Gibraltárba 392.30 q., Candiába 1426.80 q., Bordeauxba 8522.20 q., Rouenba 18588.80 q., Antwerpenbe 23869.50 q., Londonba 11538.40 q., Liverpoolba 8351.90 q., Glasgowa 4588.60 q., Hullba 3851.70 q., Délamerikába 338.50 q., összesen 96 597.70 q.

Az „Adria” társaság f. évi szeptember havi összes árutorgalma tehát 108 053.10 q. tesz ki.

A Fiuméből elszállított áruk közt volt 31976.70 q. liszt, melyből nyugoteuropai kikötőkbe 31268.20 q., Délamerikába pedig 338.50 q. irányult.

A fiumei kikötő villamos világítása berendezésének átvétele.

A fiumei kikötő villamos világításának a f. évi október hó utolsó napjaiban tartott kipróbálása alkalmából szer-

zető tapasztalatok nyomán, a kereskedelmi miniszter által kiküldött bizottság a f. évi november hó 10-kén vette át a villamvilágítási berendezéseket.

E bizottság Gonda Béla középít tanácsos elnöke alatt, Hájnal Antal oszt. tanácsos, Egan Lajos építészeti felügyelő, Kovács Pál államv. főmérnök, Hoór Lajos, minist. titkár, Scrobogna Valerián révkapitány Centurione Marquis, mint a „Nemzetközi villamos társaság” felhatalmú megbízottja, Burgtallo Lajos segédmérnök tagokból állott.

A bizottság tagjai nov. hó 10-én délután 4 óra tájban kezdték meg a felülvizsgálatot, mely esti 10 óráig tartott.

A bizottság lelkiismeretes vizsgálat után meggyőződött arról, hogy a villamos áram szolgáltatására hivatott gépek, a valamint a hajók, raktárak s kikötői jelzések villamos felszerelése a várakozásnak minden tekintetben, megfelelő a villamos világítás berendezésének átvétele, a kormány által kiküldött bizottsági tagoknál akadályokba nem ütközött.

A kikötői jelzések helyességének megítélése céljából a bizottság tagjai a Clotild hajón, a 8 tengeri mérföldnyi távolságra fekvő jablanazi fokig rándultak ki, — s miután a jelzések korrektségéről meggyőződtek esti 10 órakor visszatértek a kikötőbe.

A mi a kikötő villamos világításának berendezését illeti, az oly forgalmi szükséglete képez, amelyre a kikötőnek folyton emelkedő kereskedelmi fontosságára való tekintettel, kiviteli érdekeink lényeges sérelme nélkül elodáznai nem lehetett.

A kikötő forgalmát, különösen rohamosabb kiviteli idején, ugyanis igen érezhetően hátráltatta volna az a körülmény, hogy a raktárak és mólók eddig csak gyér gázvilágítással vannak ellátva de különösen; hogy a raktárak belső világítási berendezéssel egyáltalában nem bírnak és hogy a raktárak mentén kikötött hajókat a rendelkezésre

álló ideiglenes két villamos géppel — csak igen hiányosan és a feleket nagyobb költséggel terhelő módon lehet megvilágítani. Miután Fiume kikötőjének mindinkább emelkedő forgalma ma már megkívánja, hogy a be- és kirakodási műveletek éjjel is folytathatók legyenek, másrészt pedig a jelentékenyebb külföldi kikötőkben a villamos világítási rendszer szintén be van rendezve és kifogástalanul működik, a kereskedelmi miniszter hazai kikötőknek hasonló berendezését forgalmi érdekeink szempontjából mellőzhetlennek találta.

Ennélfogva elhatározta, hogy az 1891. évi költségvetésben a fiumei kikötőben létesítendő hajójavítótelepre és villamvilágítási berendezésekre engedélyezett 70,000 frtnyi hitel részbeni igénybevétele (mely hitel, minthogy a létesítendő hajójavító telep, illetve dock építésére vonatkozólag tett előzetes tanulmányok folyamán kitűnt, hogy a szükséges tanulmányok talajfúrások s egyéb munkálatok hosszabb időt fognak igénybe venni, úgy, hogy a docknak különben is nagyobb összegeket igénylő létesítése az 1891. évben még alig lesz biztosítható, csak az előkészítő lépések költségeit fogják terhelni), a fiumei kikötőnek villamos világítással való berendezését végrehajtani fogja.

A villamos világításnak saját kezelésben való berendezése és üzemben tartása iránt tett számításokból kitűnően, hogy az áramfejlesztő telep felállítására, a szükséges gépek és berendezések költségei abban az esetben, ha csakis a legközelebbi évek szükséglete vétetik figyelembe, mintegy 200.000 frt, ha pedig a kikötőnek folytonos fejlődése is figyelembe vétetik, legalább is 300,000 frt befektetést igényelne és miután a számításokból az is kiderült, hogy a villamos világításnak vállalati uton való biztosítása az államkincstárra nézve pénzügyileg előnyösebbnek ígérkezik, a villamvilágításnak saját kezelésben való

berendezésétől és üzemben tartásától eltekintve, a miniszter a villamos világítás szolgáltatása iránt a bécsi „Internationale Electricitäts-Gesellschaft” céggel mint a legelőnyösebb ajánlattevővel 10 évre terjedő szerződést kötött, ezzel a kikötővel, hogy e 10 évi leteltével a szerződés, a kormány kivánságára újabb 10 évre meghosszabbítandó.

E szerződés szerint a nevezett társaság arra kötelezte magát, hogy a villamáram szolgáltatásához szükséges áramfejlesztő telepet, a kikötő külső világításához szükséges összes berendezéseket és felszereléseket, valamint a raktárak belső s a hajók világításához a tranzformatorokig a vezetékeket s magukat a tranzformatorokat is saját költségén állítja fel, úgy, hogy csupán a raktárak belső világításához és a hajók világításához szükséges s mintegy 27,000 frtra tehető beruházás lesz az államkincstár által teljesítendő.

A szerződés szerint a villamos világítás már az 1891. évi november hó 1-től kezdve szolgáltatandó. A kikötő külső világításához a társaság egyelőre 25 db, egyenkint legalább 100—100 gyertyafényű égő és 22 db, egyenkint 16 gyertyafényű izzólámpát, valamint a villamos világítás kiterjesztése esetében még szükségessé váló iv- és izzólámpákat saját költségén köteles felállítani. E 25 izzólámpának és 13 izzólámpának — minthogy a többi 11 izzólámpának égése csak időnkint lesz szükséges — egyszé éjjeli üzemeltetésért — a fenntartást és a világító anyagok szolgáltatását is beleértve — az államkincstár által évi 15,000 frtnyi általánosság lesz fizetendő. A miniszter fenntartotta azonban a jogot arra nézve, hogy ez általánosozásról bármely évben áttérhessen a szerződésben megállapított és a nagyobb fogyasztással fokozott árnyban lesz állított egységárak szerinti díjazásra, amennyiben t. i. ez az államkincstár nézve előnyösebbnek mutatkoznék.

Hogy? tanultam magyarul.*

Itta: Dóczi Lajos.

Uan valami jó az antisemitizmusban is; én legalább egy pap antisemitizmusának köszönöm, hogy magyar író lettem, sőt azt is, hogy egyáltalán tudok magyarul. Sopronban születtem 1845-ben, a mikor ott édes kevesen beszéltek magyarul. Már 1848-ban kitört ott a zsidóüldözés (akkor csak németajku városokban járt az ilyen) és szülőim kimenekültek Német-Kereszturra. E mezőváros fele lakossága zsidó jargonban, másik fele „hencz” dialectusban beszélt a német szót. Magyarul sem tudott. Notabene a Bach-korszak javában virágozott.

Tíz éves koromban kanizsai rokonokhoz kerültem, a zsidók ottani középiskolájába. Örök dicsősége előttem a hitközség által fenntartott ezen iskolának hogy Bach alatt két tantárgyból magyarul folyt az előadás. Ez a két tárgy a történet és a vallás volt. Minthogy pe-

dig én egy kukkot sem értettem magyarul, se vallást, se történetet nem hallgattam, — s talán ez az oka, hogy Gyulai Pál szerint olyan istentelenül rosszak az én történeti darabjaim.

Kereskedősegédnek nem váltam be; tehát édes atyám 1857. valamely októberi napján bevitt Sopronba a gymnasiumba. Az igazgató, kemény arcu benzés, ámulva hallgatta atyám kívánságát. »Ilyenkor? — kérde — mikor már három hete kezdődött a tanfolyam?». Ebben igaza volt a tisztelendő úrnak. Hanem már abban nem volt igaza a mit hozzátett, hogy t. i. »Maguk zsidók mind olyan rendetlenek.« Mert édes atyám egyszerűen nem tudta, hogy az iskolai évrnek kezdete és végeis van, nálunk Kereszturon nem lévén soha vacatío.

Atyám erre kissé remegve mutatva kanizsai bizonyítványait. Biztatta magát, hogy ez mégis meglágyítja a rideg tanár urat, mert egytől-egyig „kitűnő” volt bele jegyezve. De a reverendás director nem igen hederített a kanizsai tanítók véleményére. »Zsidó iskola — mondá persze a zsidók mind kitűnő adnak egymásnak.« Igaz, hogy ezen megjegyzés után kinyitotta a könyvet s fog-

ta a tollat, hogy beigtasson a benzés gymnasium szellemi kosztosai közé. De az én tizenkét éves gyermekszívem meg sokalta volt a kegyes atya ezen kegyetlen bánásmódját. Megrántottam atyám kabátját s azt sugtam a fülebe: »Menjünk! Itt nem akarok tanulni.«

El is mentünk — s másnap be voltam íggyatva az evangélikus lyceum tanulói közé.

E könyv szerkesztője arra kért, hogy arczképem mellé adjak egy kis epizodot életemből. A mit itt elmondtam, tán legjelentősebb epizódja életemnek. Mert a benzészek gymnasiumában a Bach uralma alatt, német volt az előadás nyelve. Ha oda belépek s az érettségi vizsgálat után, a mint valósággal megtörtént, Bécsbe készülök jogásznak, akkor valószínű, hogy sohasem tanulok meg magyarul.

A protestáns gymnasium autonom volt; oktatási nyelve Bach alatt is magyarul maradt. Ott kézséggel fölvettem, talán épen azért, mert zsidó voltam s mert nem tudtam egy szót sem magyarul: egy lelkét lehetett megmenteni, nem ugyan a kereszténységnek, hanem a ma-

gyarságnak, s ez akkor nagy dolog volt.

Hálás is vagyok mindkettőjüknek; a benzés direktornak, hogy elutasított a boldogult Király József Pálnak, hogy befogadott.

Hová ér az ember?

Umint nő, öregszik az ember, úgy idomulnak vágyai, izlése, rokoniszerve. Kis gyerek koromban a kocsisokat irigyeltem. Mikor ott láttam Jancsit, a bakon, a pattogó ostorral, megdobbant a szívem: Oh le jó volna kocsisnak lenni!

Később, a diák-években, emlékezem, mikor nagybátyámnál, a ki szolgabíró volt, egy tárgyalást hallgattam, a mint bünösöket vallattott; az öreg ur ki akart küldeni:

— Eredj fiacskám, nézd meg odakünn, a konyhában, sütik-e már a palacsintát? — Engedi, kérlek bácsi, bent maradni. — Ah! Teszik a multság, ugye-

* A „Magyar szellemi élet” című mfből.

A közép-tengeri flotta — támadó és védő szerepének megfelelőleg — két részre osztott. A feladat következő volt: Az ellenséges hajóraj: A a — spanyol partmenti — baleári csatornából kiindulva, támadást tervez a francia partok ellen. A még a helyre szigetekenél horgonyzó védőraj: B cirikálói által arról értesítették, miszerint az ellenséges hajóraj közeledik és hogy irányából következtetve vagy a Provençat vagy Korzikát készül megtámadni. E jelentés folytán a B hajóraj elejébe indul, hogy azt megakadályozza.

A Dorlado des Esarts admirális parancsnoksága alatt álló A hajórajnak az előnye a nagyobb sebesség; a Puech admirális vezényelte B hajórajnak az előnye pedig a hajók nagyobb száma.

Az A escadre (hajóraj) július 6-án reggeli 5-kor hagyta el a Hyères szigeteket melletti horgonyzó állomását, és a baleári szigetek felé vette útját, Jul. 8-án Cabrera szigeténél torpedonaszádái szénkészletüket egészítették ki. Az ellenségeskedés megkezdése aznap délután 2 órára volt megállapítva. 4-kor Dorlodot admirális a Mallorca- és Ibiza szigetek közti csatornán áthaladva, szünet a francia partok felé vett irányt. — A B escadre Puech alatt 7-én délután 5-kor hagyta el a Hyères szigeteket melletti horgonyzó helyét és a spanyol partok felé indulva, másnap este 9-kor már Mallorca és Barzelona között cirikált, páncélosai az ott 95 teng. mfd széles csatornában felfeljődtek, cirikálói közül pedig névszerint a Sfax, Couleuvre, Tage és Forbin kettejével egyfelől a spanyol partok, másfelől a baleári szigetek mentén az utat keletről nyugatra elhálták. A támadó A escadre elhagyván a baleári szigeteket, 12¹/₂ teng. mfd sebességgel a francia partok felé evezett. Azonban július 9-én reggel két órakor az ellenség »Forbin« nevű cirikálójától fölfedeztetvén, ezt a »Forbin« azonnal jelzette »Tage« cirikálótársának, a mely kettőzött gözzel elsietve, hírül vitte Puech admirálisnak, ki erre sietett hajóit összevonni és már reggel 3 óra 45 perczkor — a »Tage« előkelődése mellett — üldözöbe vette az ellenséget.

A szél ezalatt felfrissülvén és viharoszerű jellegűt öltvén, Dorlodot des Esarts admirális torpedonaszádájának, habár ezek a legnagyobb erőmegfeszítéssel dolgoztak, de nem lévén képesek vele lépést tartani és páncélosait elő haladásukban gátolván, parancsot adott, hogy térjenek vissza a baleári szigetekhez és csatlakozás végett várják be az idő jobbra fordulását. Puech admirális, a B escadre parancsnoka, tiz tengeri mértföld sebességgel északra felé vette útját, olyképp, hogy egy a francia mint a korzikai partokat fődözze; előhaladását torpedonaszádái szintén akadályozták és már messze elmaradtak. Szerencsére azonban az idő jobbra fordulván, nem volt kénytelen torpedonaszádáit elhagyni s ezek ismét elfoglalták állásukat az escadre csatornában s így a B hajóraj teljes rendben érkezett Korzika elé. — Az A escadre már előbb érte el ama szigetet és fővárosa, Ajaccioval szemközt állást foglalván, minden idővesztés nélkül bombázni kezdte és habár ez csak ötven perczig tartott, bizonyára ha éles töltésekkel lődöz vala, roppant rombolást fogott okozni. Azonban cirikálói által értesítettvén Puech admirálisnak — páncélosokban tetemesen erősebb hajórajának közeledéséről, lelhagyott a város bombázásával és teljes erővel északra felé vette útját; miután Puech hajórajával kénytelen volt nézni, hogy szökik meg előle a gyorsabb hajókkal rendelkező — habár gyengébb ellenfél. Azonban Ajacciót a további bombázástól felmentette, azonkívül pedig Coubet és Tage cirikálói elfoglalták az ellenfél »La Pérouse« nevű cirikálóját.

Ez elfogás egy igen megszívlelendő körülményre hívja fel figyelmünket, ha megvizsgáljuk, mi okozta azt. A La Pérouse t. i. egészen tartalékosokból álló, már rég be nem hajózott volt legénységet és tapasztalatlan fűtőket kapott és így habár gépei 15 tengeri mfd sebességre képesítik, az egész manővér alatt nem tudott 12 mfdnél nagyobb sebességet kifejteni. Őrszemlél volt t. i. felállítva Ajacciótól délre a Sanguinaires szigetcsoportjánál. Midőn pedig a B hajóraj szemhatárába érkezett, sietett saját hajórajához csatlakozni, azonban ebben a Coubet és Tage által megakadályoztatott és miután normális sebességét nem tudta elérni, rövid vadászat után kénytelen volt magát megadni, a mely szegény ha tapasztalt legénységgel és fűtőkkel rendelkezik vala, bizonyára meg nem törték rajta. Az A escadrén üzve Puech által csakhamar ellúnt előle. Este 11-kor már Planier elő érkezett és ha ideje marad, bizonyára Marseille-t bombázta volna. Az ellenségeskedések azonban a program értelmében éjjelkor végüket érték.

Az ideai francia tengeri manőverekből tehát a következő három tanúságot meríthetjük: 1. A legjobb hadihajónak is csak akkor van meg katonai értéke, ha kellő számu, tapasztalt személyzetrel és fűtőkkel rendelkezik. 2. Felderítő szolgálata a hajórajoknak minél nagyobb tonnatartalmu cirikálókra van szükségük, mivel csak nagyobb méretű hajók képesek tekintet nélkül a tenger állapotára, teljes sebességüket kifejteni, végre: 3. Megerősítette azon tapasztalatot, hogy a torpedonaszádok künn a siktengeren, ha az csak némileg háborgos, csakhamar szolgálatképtelenné válnak. Feladatuknál fogva szerkeztük kiesi és gyenge lévén, háborgó tengeren nem képesek a hullámok ellen küzdeni és habár rendszer körülmények között sebességük 18—25 t. mfd közt váltakozik, hullámzós tengerben meg a leglassabb páncélosokkal sem képesek lépést tartani, és hogy végre tapasztalat szerint két napi komoly szolgálat után hullámzós tengerben állapotuk má olyan, hogy kénytelenek kikötőbe térni, hogy ott a szükséges javításokat eszközölhessék. A torpedonaszádok tehát leginkább a partok és kikötők védelmében bírnak csak nagyobb jelentőséggel a sajátképeni csatahajók segédletében.

Remény Antal.

Helji és különféle hírek.

A király és a Zichy grófok. Ő felsége a király a delegáció tagjainak e hó 11-kén történt fogadtatása alkalmából, első sorban gróf Zichy Ferenczet a delegáció elnökét szólította meg rendkívül szívélyesen. A megszólítás után különös meglepődését fejezte ki a fölött, hogy agg kora mellett frissen és egészségesen képes magát a tárgyalások fáradságos vezetésének alávetni. — Ezután a király a gróf fia, József, Ágost, és Tivadár grófok felől tudakozódott, kik mind a hárman kiváló állásokat töltenek be; mire gróf Zichy Ferencz örömmel biztosította az uralkodót, hogy nemcsak ő, de fiai is büszkéek arra, hogy a trónnak és a hazának szolgálatára lehetnek.

Fiume és az új primás. Ciotta János fiumei polgármester Vaszary Kolos herceg primás és esztergomi érsek Ő Excellenciájának kinevezetése alkalmából üdvözlő feliratot küldött melyre a bíboros főpap a következő meleg hangu távirattal válaszolt:

Nagyságos Ciotta János urnak, Fiume város podestájának. Fiume. Magyarország hercegprimásává való legkegyelmesebb kinevezetése alkalmával mélyen megindítottak a hozzáam intézett üdvözlő szavak. Fogadjon Nagy-

ságod valamint a nemes müniciplium legbensőbb köszönetemet és hazafiai üdvözlömetet.

Vaszary Kolos.

Stefania özv. trónörökösne Abbaziában. Abbaziából írják, hogy Stefania özv. trónörökösne ma vasárnap reggel a szeptéteri gyorsvonattal oda érkezik. Ő fensége részére, ki most csak rövid ideig fog Abbaziában időzni, a kiesfekvésű »Angiolina« nyaralót rendezték be.

Szende Fülöp m. kir. hajózási főfelügyelő temetése, e hó 7-kén történt meg nagyszámú közönség részvevése mellett. — A boldogult ravatalt díszesebb koszorúk borították; közöttük a m. kir. kereskedelmi ministerium, a fiumei m. kir. tengerészeti hatóság, a fiumei m. kir. rév hivatal, gróf Baththyány Tivadar, a gyászoló családtagok, stb. koszorú. A család által kiadott szomorú jelentés a következőleg hangzik:

Özv. Keresztesi Szende Fülöp né szül. Dárdai Olga megtört szívvel jelenti felejtetetlen férjének keresztesi Szende Fülöp m. kir. tengeri hajózási főfelügyelőnek, folyó 1891. évi november hó 5-én, élete 31-ik évében rövid kínos szenvedés után bekövetkezett halálát. — A szeretett halott folyó évi november 7-én, délutáni 4 órakor a halottas házból (Budán, Lánchíd-utca 2 szám) fog eltemettetni. A lelki üdvéért pedig az engedelmű áldozat november 9-én, délelőtt 11 órakor, a Ferenczrendiek egyházában fog a Mindenhatónak bemutatni.

Budapest, 1891. november hó 5-én. Keresztesi Szende Béla, országgyűlési képviselő. Keresztesi Szende Zsigmond, vasuti állomási főnök, mint fivére.

Keresztesi Szende Erzi, Krassai Kerpely Antalné, szül. Keresztesi Szende Irma, Ráth Jánosné, szül. Keresztesi Szende Anta mint nővérek.

Dárdai Sándor országgyűlési képviselő, mint após. Dárdai Sándorné, szül. Abriáni Ernesztina mint anyós. Krassai Kerpely Antal, miniszteri tanácsos. Ráth János, nagybirtokos, Dárdai Dezső mint sógorok. Keresztesi Szende Zsigmondné szül. Cossulich Ottilia, mint sógornő.

A fiumei kereskedelmi tőzsde létesítése ügyében tartandó ülés. A fiumei kereskedelmi tőzsde létesítése ügyében alakult bizottság felhívja, városunk kereskedőit, hogy a szóban forgó ügy érdekében a kereskedelmi és iparkamara nagytermében ma vasárnap délelőtt 11 órakor tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek.

Az ülés tárgysorozata a következő:

- 1). Elnök, jegyzőkönyvvezető és a szavazást igazoló bizottság választása,
- 2) A megbízottak eddigi működéséről és a beszerzett adatokról szóló beszámoló.

- 3). A kereskedelmi tőz-de alakuló bizottságának megválasztása és ugyanannak, az aláírási ív 4-ik pontja értelmében eszközözendő további eljárással való megbízatása.

A veterán egyesület ma vasárnap délután 2 órakor a Deák szálló nagytermében, rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő:

- 1). A múlt ülés jegyzőkönyvének hiteltelítése.
- 2). Pénztárnok kinevezése.
- 3). Ellenőr kinevezése.
- 4). Tanácsos kinevezése.
- 5). A tiszteletbeli tagok kinevezéséről szóló jelentéstétel.
- 6). A régi szabályzatok módosítása, az új egyleti szabályzatok felolvasása és a helyben hagyása.
- 7). Javaslattetelek.

A tagok kéretnek polgári ruhában, és az egyleti jelvényével megjelenni.

Uj gőzhajózási vállalat Zarában. A Dalmata írja, hogy több dalmát tőkepénzes Zarában egy gőzhajózási vállalatot létesített, mely egyelőre csak két gyorsjáratu és kényelmes berendezésű gőzessel Zára és a dalmat tengerpart fontosabb kikötői közt állandó és rendszer gőzjáratát összeköttetést fog fenntartani.

Ugyanekak a Dalmata állítása szerint az osztrák kereskedelmi miniszter, a posta küldemények szállítása fejében évi 12,000 fit szubvenciót máris engedélyezte az új vállalatnak.

Hajószerencsétlenségek jegyzéke. A »Veritas« hivatal igazgatósága legutóbbi kiadványában közzé teszi a f. évi szeptember hóban előfordult hajószerencsétlenségek jegyzékét. Ezen jegyzék szerint a jelzett időszak alatt elveszettek jelezetett 63 vitorlás és 15 gőzös. A vitorlások közt volt: 9 német, 7 amerikai, 23 angol, 3 dán, 1 spanyol, 2 francia, 2 hollandi, 3 olasz, 10 norvég, 1 orosz és 2 svéd; a gőzösök közt 2 német, 10 angol, 1 francia, 1 olasz és 1 norvég.

Egészségügyi hírek. A kereskedelmi ügyi m. kir. Miniszter úr ő Nagyméltóságának 1891. évi november hó 2-án 71494 sz. a kelt távirati rendelete értelmében a m. kir. tengerészeti hatóság elrendeli:

Hogy a Hodeidahban kitört és hivatalosan megállapított kolera-járvány következtében az arabiai partoknak bezárólag Jambo és a babelmandebi szoros között fekvő részből érkező hajók hét napig megfigyelés alá vészenek.

A személyek használt tárgyai az előirt szabályok szerint fertőtlenítenők.

Ezen intézkedés mindannyiszor alkalmazandó midőn a hajón az utazás alatt nem fordult elő betegség és ha annak állapota teljesen szabályszerűnek alakult, mivel ellenkező esetben, a melynek felmerülése a legrövidebb idő alatt bejelentendő, további intézkedések fognak a tengerészeti hatóság által elrendeltetni.

A m. kir. tengerészeti hatóság az összes alárendelt kir. rév hivatalokhoz és azok kirendeltségeihez közzelredekben a következőket rendelte el:

A hivatalos jelentésekből kitűnik, hogy Akachá-ban Ciprus sziget Nicosia kerületében, a kecskék és juhok között a himlő kitört.

Ennélfogva a m. kir. tengerészeti hatóság a trieszti cs. kir. tengerészeti hatósággal egyetértően elrendeli, hogy a nicosiai kerületnek fertőtlenítendő vidékeiről a fent nevezett állatoknak, valamint nyerstermékeinek behozatala és átvitele a hazai kikötőben csak az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. cz. 6 §-ában megjelölt feltételek alatt engedtessek meg.

A nevezett állatok nyersterményeinek származási bizonyítványai előmutatandók lesznek, az említett állatok és tárgyaknál pedig külön bizonyítványt kívánatlik arról, hogy nem szállítottak oly vidékeken, a hol a fentemlített járvány uralkodik.

Mindazon esetben, ha a jelen követelményeknek elég nem tétetnek, az állatok és tárgyak megfelelő egészségügyi eljárás végett a martinschizai kir. vesztégtintézetbe küldendők.

Spanyolország borainak szabad kivitele Éjszakamerikába legközelebb várható azon esetben ha Franciaország továbbra is megakadályozza azok kivitelét saját területére. Az Egyesült-Államok viszont a gyapot, fa és mezőgazdasági gépek vámmentességét nyerne Spanyolországtól.

Francia és Olaszország borforgalma. Hogy mennyire csökkent Franciaország bortermelése és kivitele kitűnik az utóbbi évek export-tételei hanyatlásával szemben mutatkozó import óriási emelkedéséből. Mig ugyanis a kivitel 1890. év 1,396,669 hl-ről 1891-ben 1,256,036 hl-re csökkent, addig a bevétel, mely múlt évben 6,681,234 hlt tett ki, ez évben 7,889,779 hl-re emelkedett. Megfordított a viszony Olaszhon borforgalmában. Itt a jelen év importja a múlt évvel szemben circa 50%-al alacsonyabb tételeket tüntet fel, 14,014 hl-ről 7084 hl-re csökkent; mig a kivitel normális mértékben emelkedik. Kivitetett ugyanis hordóban 1890-ben 540,25 4 hl., 1890-ben hordóban 700,928 hl.

Új gabnaelevator, Beynon János új gabnaelevatorát talált fel Watertownban Wisconsin államban. Az új találmány abban áll, hogy a gabna légszivattyúzással emeltetik fel, miközben a polyva és léha kiválasztatnak. A gép egyik lényeges előnye abban áll, hogy a gépet nem kell az elevátorban felállítani, hanem az kívül állhat; ekként a biztosítási költségek tetemesen csökkennek.

Elsülyedt hajók felemelése. A hol a hajó még olyan jó karban van, hogy a léket be lehet tölteni s aztán a hajóból a vizet kiszivattyúzni, ott természetesen az eljárás a legegyszerűbb és legkevésbé költséges az elsülyedt hajó felemelésére. De a legtöbb esetben nem lehet az elsülyedt hajót így betölteni. Ez esetben Bauer Vilmos léggömbrendszere lesz e célra vezető. Bauer vaspléhből szerkesztett nagy gömböket, melyek vízzel tele bocsátatnak s aztán a gömbökből a víz kihajtatik s ekkor a gömb felemelkedik s magával hozza a hozzá kötött hajót. Ily gömbök New Yorkban és Washingtonban voltak közelebb kiállítva. Egy egy gömb átmérője 20 láb (6.1 m.) s 64 mm vastag pléhből van szerkesztve légmentesen. Egy-egy gömb emelő képessége tehát 220 tonna. Ha nagy hajót kell felemelni, akkor természetesen több ily gömb alkalmaztatik s azok víz beeresztése által lesúlyszetnek ez elsülyedt hajóra. A gömbbel le megy a víz melyére egy buvár a ki a gömböt e felemelendő hajóhoz erősíti, mely célra a gömb erős kettős szigonyval van ellátva. A súlyszítet uszály hajóról történik s a megerősített gömbökből egyidejűleg történik a hajóról a víz kiszivattyúzása. Reudszert a hajó orrához és farához erősítetik egy-egy gömb s aztán a hajó oldalához egy-kettő a szükség szerint.

Felelős szerkesztő és tulajdonos
Mócs Zsigmond.

Hirdetések.

4726/91 szám.

Építési árlejtési hirdetmény.

A nagytekintetű m. kir. dohánygyövedéki központi igazgatóságnak 1891 évi október hó 25-én kelt 13071/IV. számú magas engedélyezése folytán, az itteni m. kir. dohánygyár telepén levő szivarka és pipadohány gyártási épület jövő évben átalakítandó, mely az 1892-ik év március hó elején valószínűleg megkezdhető átalakítási munka 120 munkanap alatt lesz helyre állítandó.

A költségvetésileg megállapított összegek a következők:

A). Lebontási munkák	5.726	frt.	65	kr.
B). Új munkák:				
Föld munkák	345	"	44	"
Kőműves munkák	18.103	"	23	"
Kőfaragó munkák	4.594	"	01	"
Ács munkák	30.074	"	—	"
Cserépfödő munk.	3.864	"	21	"
Bádógos munkák	1.282	"	19	"
Asztalos munkák	3.118	"	91	"
Vas akatrések	11.017	"	27	"
Mázoló munkák	706	"	14	"
Különféle munkák	2.758	"	37	"
összesen	81.590	frt.	52	kr.

Ebből levonva a lebontásoknál nyert és újra felhasználható anyagok értéke 6.304 " 34 "

marad 75.286 frt. 18 kr.

Hozzá még a transmissiók áthelyezési és előre nem látott munk. 3.764 " 30 "

Főösszeg 79.050 frt. 48 kr.

A fenti átalakítási munkák biztosítása céljából, az alulírott m. kir. dohánygyári igazgatóságnál f. évi december hó 14-én versenytárgyalás fog tartatni, melyhez írásbeli, — a fumei magy. kir. adóhivatalnál letett 10%-os bántat pénzről szóló nyugtával felszerelt, 50 kros bélyeggel és az ajánlattevő címével ellátott zárt ajánlatok, az említett napon, délelőtt 10 óráig, ezen m. kir. dohánygyári igazgatóságnál benyújtandók.

Azon írásbeli ajánlat, mely azon nyilatkozatot nem foglalja magában, hogy az ajánlattevő az illető árverési és szerződési feltételeknek magát feltétlenül aláveti; továbbá, hogy ajánlata által viszonhatlanul köteleztetik; végre hogy ebbeli nyilatkozata oly jogérvénnyel bír, mintha a feltételeket aláírta volna, — tekintetbe nem vétetik.

Továbbá megjegyzetetik, hogy csak azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek az összes fent felsorolt munkákra kiterjednek; egyes munka csoportra vonatkozó esetleges ajánlatok vissza fognak utasíttatni.

Az ajánlati határozmányok, a szerződési és vállalati feltételek, valamint a műszaki leírás, előmért, költségvetés és terv, a hivatalos órákban az alulírott m. kir. dohánygyári igazgatóság hivatalos helyi égieben betekintheők.

Magy. kir. dohánygyári igazgatóság.
Fumében 1891 november 3-án

Milde József

kir. tanácsos, dohánygyári igazgató.

Után nyomás nem díjazatik.

Eladó régiségek

Becses régiségek vásárlására, elhalálozás folytán, rendkívül kedvező alkalom nyílt Fiumében. Férjen Sturolo Vincze, hátrahagyott

régiség kereskedésében

különféle régi tárgyak kerülnek eladásra. — E tárgyak között sok nagybecsű majolika tárgyak, u. m. középkori korsók, kancsók, vázák, tálak továbbá római edények, lámpák, könyfogók, valamint több darab görög edény található. Nagy számmal vannak az üzletben antik és modern fegyverek, kardok, puskák török, pisztolyok a legrégebb kortól napjainkig. Ezenkívül régi stilszerű butorok, római görög és egyéb régi pénzek szintén nagy választékban eladók. Tömeges eladásnál árleengedés. A tárgyak darabonként is eladatnak.

Fiume, 1881 nov. hó.

Tisztelettel

őzv. Sturolo Vinczéné.

Alapított 1858. Kivitel az összes világrészekbe.

József főherceg ő os. és kir. Fensége
ndvari szállítója.

Első magyar gép- és tüzlőtő-szerek
gyára, harang- és érc-öntőde.

WALSER FERENCZ

BUDAPEST, VII. kerület, Rottenbiller-utca 66. szám.

készít tüzfecskendőket gőz- és kézerőre minden
minőség és nagyságban, kerti fecskendőket, vízfordó
kocsikat stb., tüzlőtő szállító kocsikat, öntöző ké-

szülékeket magas
nyomású vízvezeték-
kekhez, légszész-
fecskendőket (Extin-
teureket), tüzlőtő lét-
rákat (a legnagyobb
tőlő létráktól a leg-
kisebb kézi létráig),
tüzlőtő omnibuszok
és tüzlőtősi szer-
kocsikat, tüzlőtő le-
gényeségi felszereléseket, gőzszivattyúkat, kútszivattyúkat.

borszivattyúkat, szivattyúkat, bármely célra, Centrifugal-szivattyúkat, légnomású pöcsegődör-tisztító készüléket, érczharangokat minden nagyságban (az eddigi előállított leg-nagyobb 9700 kgram), érczöntvényeket vasutak, gőzhajók és gyárak számára, elvállal teljes vizművek és magán vízvezetékékeképítését és felszerelését, nyilvános gőz- és kádfűtők berendezését, closetek és bármilyen közegészségügyi tárgynak szállítását.

Árjegyzékek és költségvetések
ingyen és bérmentve

Levelezés magyar, német, francia
olasz, szerb és román nyelven

Budapest, Kerepesi - ut 36. szám.

Min taraktár a kereskedelmi Muzem fok üzletében Fiumében.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Harmonikáitól külön árjegyzék kérendő.

Sternberg Armin
ÉS TESTVÉRE.
BUDAPEST, VII., Kerepesi-ut 36.

Szűjt készítmény mindennemű vonós, verő-
s, és rez-fúvó hangszerek és azok kellekai
és akatréseit. Mindennemű hangszerek és zé-
nő művek javítása és kiharótlása sze-
nt pontossággal eszközöltek.

Budapest, Kerepesi - ut 36. szám.

„Tengerre
kintben m
indulni. a
reskedelm
lendületnek
Adria harm
nagvenőt
tenger hullá
me, habár
zett és véc
még dockk
annál kevés
máris hazár
teli forgalm
egy 100,000
közvetiti. E
magyarokna
kell vennün
ditengerésze
lenne a mi
kereskedelm
határunkat,
megoltalmaz
A deleg
1892-diki 1
rendes szük
fritot, a rend
tehát az ele
utóbbi 283.1
a tavalyi bud
telek fejéber

ülönő
oly n
délke
falak,
Eveszik a
szólón h
tét. még
csupán
át — mert h
felismerhetők
Példa rá Ve
község is, me
és annak Ma
műgyűjtemény

Birtokosai
a műkincseke
hordták össze
deti szinczetet
A kastély l
tokában volt
Zichy család
felében épített
rencz, ki szám

* Közöljük
zón megirt leír
a „Salon és Sp
lapunk részére